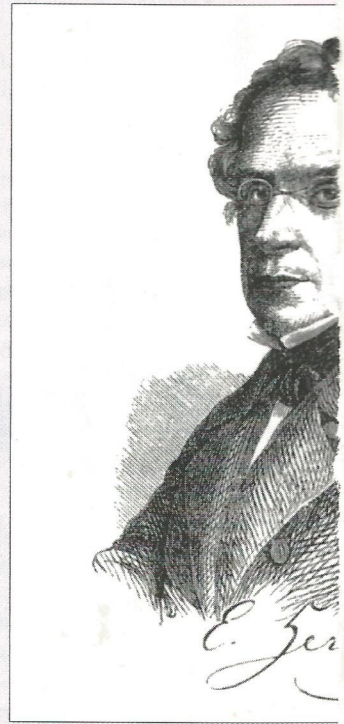

Voorgangers: dierenartsen uit vroeger tijd (37)

Eduard August von Hering (1799-1881)

Veterinair verleden

Eduard von Hering werd op 20 maart 1799 in Stuttgart geboren als tweede zoon in het gezin van Christoph Ulrich Hering en Marie Dor. Eduards ouders dreven een goedlopende drogisterij. De vader overleed in 1806 aan tyfus. De moeder hertrouwde met de drogist Keppler, die de zaak op voortvarende wijze voortzette en zijn bedrijf wist te verbinden met een apotheek en een laboratorium. Gedurende de Napoleontische Oorlog van 1810 tot 1815 verzorgde dit bedrijf de leverantie van geneesmiddelen ten behoeve van alle in Württemberg gelegerde militairen.

Zowel Eduard als zijn 2 1/2 jaar oudere broer Carl bezochten het gymnasium in hun geboortestad. In deze periode moesten ze ook thuis de handen uit de mouwen steken, zowel aan de recepteertafel als in het laboratorium. Zo konden de beide broers in 1814 als apothekersassistent worden ingezet bij de bereiding van geneesmiddelen voor de 1200 lichtgewonden in het ene ziekenhuis en de 400 zwaargewonden in het andere hospitaal. Eduard had als vijftienjarige jongeman gedurende zes maanden al de gehele verantwoording voor het bereiden van de geneesmiddelen voor de gewonde militairen. Na deze oorlog ging hij in het laboratorium van zijn ouders werken, waarbij hij privé-onderwijs nam in botanie en chemie. Het was de bedoeling van zijn ouders dat de oudste zoon, Carl, de drogisterij en apotheek zou voortzetten en dat de jongste zoon, Eduard, medicijnen zou gaan studeren. Na alles wat Eduard had meegemaakt in de oorlog voelde hij echter niet meer voor de medische studie en verkoos de studie om veearts te worden.

In de winter van 1819 deed hij met goed gevolg toelatingsexamen voor de universiteit van Tübingen. Hier volgde hij de algemene medische colleges en de door J.D. Hofacker in de medische faculteit gegeven theoretische colleges over diergeneeskunde. Daar de universiteit van Tübingen echter geen mogelijkheden bood voor het volgen van praktische lessen in de diergeneeskunde, was hij genoodzaakt deze in andere plaatsen te volgen. Daarom zette hij zijn verdere opleiding tot dierenarts voort met een semester in Wenen en een semester in München, waarna hij bij Viborg in Kopenhagen verder studeerde. Eind 1822 ontving hij de uitnodiging om de leerstoel anatomie aan de een jaar daarvoor opgerichte veeartsenijschool in Stuttgart te bekleden. Alvorens in functie te treden onderwierp hij zich aan het examen van het Collegium Medicum ter plaatse. Behalve anatomie doceerde hij in Stuttgart ook de fysiologie en de geneesmiddelleer. Van 1824 tot 1831 gaf hij ook nog twee middagen per week les aan het landbouwkundig instituut in Hohenheim.

In 1826 bracht hij enige tijd door in Parijs om zich onder leiding van Cuvier te bekwamen in de vergelijkende anatomie. Daarnaast bracht hij enige tijd door aan de Veterinaire School van Alfort. In 1834 werd Hering benoemd tot technisch medewerker van de Commissie van Toezicht op de Koninklijke Stoeterij van Württemberg, een van de oudste in Duitsland (al in 1573 gesticht) waarbij hij de zorg kreeg voor 120 dekhengsten. In deze functie heeft hij verschillende reizen naar Noord-Duitsland, Zwitserland, Frankrijk en Engeland gemaakt om hengsten en merries aan te kopen. Ook werd hij lid van het Collegium Medicum; hier vervulde hij een belangrijke rol bij de totstandkoming van de wetgeving betreffende de veterinaire politie, de besmettelijke ziekten en de gerechtelijke veeartsenijkunde.

Nadat hij zijn oorspronkelijke vakken (anatomie, fysiologie en geneesmiddelleer) had overgedaan aan jongere collegae ging hij zich toeleggen op de algemene en speciale pathologie en de chirurgie. Deze vakken heeft hij tot aan zijn afscheid in 1878 gedoceerd.

In het jaar 1862 werd Hering directeur van de veeartsenijschool. Tot dan toe was de school commissariaal door de oudere leraren bestuurd.

In 1858 had hij ook nog als nevenfunctie de leiding van de veterinaire militaire dienst gekregen. Driemaal moest hij in actieve dienst treden: in 1859, in 1866 bij de oorlog tegen Pruisen en in 1870 bij de Frans-Duitse oorlog. (Het koninkrijk Württemberg verloor zijn soevereine status pas in 1934 na de machtsovername door de nationaal-socialisten.)

In 1838 slaagde Hering erin om in Württemberg een vereniging van dierenartsen van de grond te krijgen: 'der thierärztliche Verein für Württemberg'. Dit voorbeeld werd in heel Duitsland gevolgd. Hering geldt daarom als grondlegger van het Duitse dierge-

neeskundige verenigingsleven. Tegelijkertijd werd een diergeneeskundig tijdschrift opgericht, het *Repertorium der Thierheilkunde*, waarvan Hering tot 1875 de redacteur is geweest. Hierin publiceerde hij de verslagen van de ziektegevallen in zijn kliniek en van de voordrachten, die gehouden werden tijdens de jaarvergaderingen van de Württembergse veterinaire vereniging. Verder legde hij zich vooral toe op het volgen van de buitenlandse vakliteratuur waartoe zijn uitgebreide talenkennis hem in staat stelde. Door zijn ongeëvenaarde kennis van de buitenlandse literatuur maakte hij dit tijdschrift voor zijn vakgenoten tot een unieke bron om goed op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen op het veterinaire vakgebied. Behalve voor het *Repertorium* schreef hij ook referaten voor *Canstatts Jahresbericht*.

Naast deze eindeloze stroom van referaten publiceerde Hering over een periode van bijna 50 jaar zeer veel artikelen over eigen waarnemingen en eigen onderzoek. Zijn brede interesse blijkt uit de grote variatie in de behandelde onderwerpen zowel op klinisch als zoötechnisch gebied.

Zijn belangrijkste onderzoek betrof enerzijds de parasitologie en anderzijds de fysiologie van de bloedsomloop.

Hering heeft een verzameling van 500 species van endo- en ectoparasieten aangelegd en beschreven. Deze collectie heeft hij later aan het koninklijk natuurhistorisch museum in Stuttgart geschonken. In 1830 wees hij op de relatie tussen het optreden van aneurisma's en het voorkomen van *Strongylus armatus*.

Over een lange tijdperiode deed hij grote series proeven bij paarden om de snelheid van de bloedsomloop en de samenhang met de polsfrequentie te bepalen en om de invloed van ademhaling, aderlating en zenuwen op de circulatiesnelheid na te gaan. Met tijdgenoten als Carl Ludwig en Karl von Vierordt in Duitsland en J.M.L. Poiseuille in Frankrijk stond hij aan de wieg van het onderzoek naar de betekenis van de bloeddruk. Voor de hierbij gewonnen inzichten werd hem in 1845 door de medische faculteit in Tübingen een eredoctoraat verleend.

Eén van de belangrijkste verdiensten van Hering is geweest, dat hij samen met professor John Gamgee uit Edinburgh kans heeft gezien om in 1863 een internationale wetenschappelijke bijeenkomst van dierenartsen in Hamburg te beleggen. Dit congres, dat door 95 deelnemers werd bezocht, werd door Hering voorge-

zeten. Hiermee was het begin gemaakt van de reeks van internationale veterinaire congressen met voortzettingen in 1865 in Wenen, in 1867 in Zürich en zo doorgaande tot het 26ste, dat vorig jaar in Lyon gehouden werd.

Zijn boeken, onder andere *Specielle Pathologie und Therapie* en *Operationslehre*, die herdrukken en vertalingen beleefden, werden jarenlang als standaardwerken beschouwd. Tot op de dag van vandaag is zijn uitgave van het *Biographisch-literarisches Lexicon der Thierärzte aller Zeiten und Länder* uit 1863, hoezeer ook verouderd, een veelgebruikt want nooit vervangen, naslagwerk. Het berust op de door zijn vriend G.W. Schrader uit Hamburg verzamelde biografische notities die Hering aanvulde en redigeerde. Het boek is daarom bekend als *de Schrader-Hering*.

Zijn verdiensten werden algemeen erkend: veel eerbewijzen vielen hem ten deel, zoals de benoemingen tot ridder en bij zijn pensionering tot commandeur in de *Friedrichsorden*, tot ridder 1ste kl. in de *Kronorden* (waarvandaan het *von* in zijn naam) en tot *Obermedizinalrath*; daarnaast ontving hij ook hoge Deense en Italiaanse onderscheidingen. Men vond in zijn nalatenschap 31 diploma's van wetenschappelijke academies en verenigingen uit heel Europa waarvan 17 voor erelidmaatschappen. Hij heeft veel gereisd en onderhield een drukke correspondentie met tal van geleerden.

Toch heeft hij ook kritiek gehad vanwege zijn conservatieve opvattingen betreffend de inrichting van zijn school waarin hij aanstuurde op een korte opleiding ten dienste van de plattelandspraktijk en waarin hij volgens zijn collegae, waarmee hij overigens steeds een goede verstandhouding wist te bewaren, te weinig plaats wilde inruimen voor de basisvakken, hoewel hijzelf, zoals boven aangeduid, van nature een onderzoeker was. Ook in zijn wetenschappelijke opvattingen was hij, bevreesd zich door modieuze denkbeelden te laten meevoeren, behoudend. In zijn denken over de pathologie volgde hij niet de school van Virchow, maar hield vast aan de zogenaamde fysiologische geneeskundige richting omdat zijns inziens ziekte beter begrepen kon worden uit haar verloop dan uit wat zij *post mortem* had teweeggebracht.

In zijn privéleven heeft Hering naast geluk ook tegenslagen gekend. Zijn Zwitserse vrouw schonk hem een dochter en een zoon die hij allen overleefde.

Met de dood van Hering in 1881 verloor de veterinaire wetenschap één van haar ijverigste pioniers.

Deze rubriek wordt verzorgd door leden van het Veterinair Historisch Genootschap

E.P. Oldenkamp

LITERATUUR

Driesch A van den. *Geschichte der Tiermedizin*. München 1989: 194.

Fricker W. Nekrolog Hering's. *Repertorium der Thierheilkunde* 1881; 42: 166-185.

Fricker W. Nekrolog. *Archiv für wissenschaftliche und practische Thierheilkunde* 1881; 7: 401-4.

G. In: *Biografisches Lexicon der hervorragende Ärzte*, hrsg. von A. Hirsch. 2.Aufl., Bd. 3. Berlin 1931: 180.

Leclainche E. *Histoire de la Médecine Vétérinaire*. Toulouse 1936: 336-8.